

วลีในโครงสร้าง “กรรม+กริยา” ที่มีรูปแบบเหมือนกันในภาษาฮาหนี (อาฮา) ภาษาถิ่นหาวหนี

The Object of Object-Verb Homograph Phrase in HaoniHani Dialect

(Received: March 15, 2019; Revised: March 26, 2019; Accepted: May 7, 2019)

Zhang Xin¹, วรณวิรัตน์ ตุงคะเวทย์²

Zhang Xin, Wanwirat Tungkawet

บทคัดย่อ

วลีในโครงสร้าง “กรรม+กริยา” ในภาษาฮาหนี(อาฮา)ภาษาถิ่นหาวหนีเป็นวลีที่กรรมและกริยาที่มีรูปแบบเหมือนกัน ซึ่งมีลักษณะเด่นทั้งในด้านเสียง ด้านความหมายและด้านไวยากรณ์ ในอีกทางหนึ่ง การทำหน้าที่เป็นบทกรรมของวลีในโครงสร้าง “กรรม+กริยา” ที่มีรูปแบบเหมือนกันนี้สามารถแบ่งเป็น คำนาม และ คำนามที่มีลักษณะใช้แทนที่ รวมถึงรูปแบบการประกอบของบทกรรมและกริยา สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือแบบที่ติดแน่น และแบบไม่ติดแน่น โดยมี 4 ลักษณะดังนี้ 1.คำประสมจากการประกอบกัน+คำกริยา 2. คำประสมจากการเพิ่มคำ+คำกริยา 3.หน่วยคำพื้นฐาน+คำกริยา 4. ใช้คำยืมจากหน่วยคำ+คำกริยา

คำสำคัญ: ภาษาฮาหนีภาษาถิ่นหาวหนี, กรรมกริยาวลีรูปแบบเหมือนกัน, ประเภท, ลักษณะเด่น

豪尼哈尼语的宾动同形短语

[提要] 豪尼哈尼语的动宾结构中有一种特殊的类型，即宾动同形短语。宾动同形短语的宾语有“名词”和“替代性名词”之分，宾语与动词的结合形式分为“粘附型”和“非粘附型”两种类型。豪尼哈尼语宾动同形短语有四种类型：一、复合式合成词+动词；二、附加式合成词+动词；三、固有单纯词+动词；四、借用单纯词+动词。

[关键词] 豪尼哈尼语；宾动同形短语；类型；特征

¹ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย (Chinese program students Faculty of Humanities Chiang Rai Rajabhat University), e-mail: 2453586626@qq.com

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย (Lecturer of Chinese Language Department Faculty of Humanities Chiang Rai Rajabhat University)

Abstract

There is a special type of verb-object structure in HaoniHani dialect, that is, the object-verb homomorphic phrase. The object of object-verb homograph phrase can be divided into "noun" and "substitutive noun". The combination of object and verb can be divided into "adhesive" and "non-adhesive". There are four types of object-verb homomorphic phrases in HaoniHani dialect: first, compound words + verbs; second, additional compound words + verbs; third, inherent simple words + verbs; fourth, borrowing simple words + verbs.

Keywords: Hani Language Haoni Dialect, object-verb homomorphic phrases, types, features

บทนำ

ภาษาฮาหนีภาษาถิ่นหาวหนี (เป็นภาษาในกลุ่มภาษาอาฮา จากนี้กล่าวโดยย่อว่า “ภาษาหาวหนี”) เป็นหนึ่งในภาษาถิ่นของภาษาฮาหนีกลุ่มภาษาตระกูลทิเบต-พม่าสาขาภาษาอี่ เมื่อเทียบแล้วต่างจากภาษาถิ่นอื่นๆอยู่มาก ชาวจีนฮาหนี(เผ่าอาฮา) แยกภาษาถิ่นหลักออกเป็น 3 สาขาภาษาหนึ่งในนั้นคือภาษาถิ่นหาวหนี ซึ่งในเมืองม่อเจียงมณฑลยูนนานเป็นพื้นที่รวมคนที่ใช้ภาษาถิ่นหาวหนีเป็นภาษาแม่อยู่เป็นจำนวนมากที่สุด โครงสร้าง “กริยา+กรรม” ในภาษาหาวหนีมีลักษณะเด่น คือมีบทกรรมและบทกริยาที่เหมือนกันหมด หรือเหมือนกันบางส่วน ทั้งยังมีลักษณะเด่นทางด้านเสียงสัมผัส

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาลักษณะเด่นด้านเสียง ด้านความหมาย และด้านไวยากรณ์ของวลีที่อยู่ในโครงสร้าง “กรรม+กริยา” ของภาษาถิ่นหาวหนี
2. เพื่อศึกษาลักษณะพิเศษและความสัมพันธ์ในการประกอบวลีที่อยู่ในโครงสร้าง “กรรม+กริยา” ที่มีรูปแบบเหมือนกัน ของภาษาถิ่นหาวหนี

วิธีการวิจัย

วิเคราะห์รูปวลีจากพื้นฐานข้อมูลภาษาที่อยู่ในโครงสร้าง “กรรม+กริยา” ที่มีรูปแบบเหมือนกันในภาษาถิ่นหาวหนี โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์จากชาวจีนฮาหนี(เผ่าอาฮา)ที่ใช้ภาษาถิ่นหาวหนีเป็นภาษาแม่ในเมืองม่อเจียงมณฑลยูนนาน จำนวน 110 วลี และได้สรุปลักษณะเด่นไว้ 2 ด้าน คือ ด้านเสียง ด้านความหมาย และด้านไวยากรณ์ รวมถึงอธิบายกลไกและความสัมพันธ์ในการประกอบวลีที่อยู่ในโครงสร้าง “กรรม+กริยา” ที่มีรูปแบบเหมือนกัน ของภาษาถิ่นหาวหนี

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์วลีในโครงสร้าง “กรรม+กริยา” ของภาษาถิ่นทวายจำนวน 110 วลี พบว่าวลีในโครงสร้าง “กรรม+กริยา” ที่มีรูปแบบเหมือนกันมีลักษณะเด่นด้านเสียง ด้านความหมายและด้านไวยากรณ์ดังนี้

1. ลักษณะเด่นด้านเสียงของวลีในโครงสร้าง “กรรม+กริยา” ที่มีรูปแบบเหมือนกัน

วลีในโครงสร้าง “กรรม+กริยา” ที่มีรูปแบบเหมือนกันในภาษาถิ่นทวายมีลักษณะเด่นด้านเสียงดังตัวอย่างต่อไปนี้

1.1 จากการศึกษาวลีในโครงสร้าง “กรรม+กริยา” ที่มีรูปแบบเหมือนกันในภาษาถิ่นทวายจำนวน 110 วลี พบว่ามี 48 วลีเป็นจำนวนเสียง 3 พยางค์ ดังตัวอย่างเช่น

$tʃo^{31}li^{55}li^{55}$	ฉิวปาก	$u^{31}tʃhe^{55}tʃhe^{55}$	ตองผักตอง
ลม เป่า		ผักตอง ตอง	
$py^{55}kho^{31}kho^{31}$	กางร่ม	$o^{55}tʃo^{31}tʃo^{31}$	ออกผืน
ร่ม กาง		ผืน ออก	
$tsho^{31}tsho^{31}tsho^{31}$	ทวยปริศนาคำ	$za^{33}fv^{55}za^{33}$	กวาดพื้น
ปริศนาคำ ทวย		ไม้กวาด กวาด	

1.2 จากการศึกษาวลีในโครงสร้าง “กรรม+กริยา” ที่มีรูปแบบเหมือนกันในภาษาถิ่นทวายจำนวน 110 วลี พบว่ามี 52 วลี สามารถแบ่งประเภทเสียงได้ 3 แบบดังนี้ คือ 1. รูปแบบเสียง ABB 2. รูปแบบเสียง ABA 3. รูปแบบเสียง AAA ซึ่งรูปแบบเสียง ABB มีจำนวนมากที่สุดคือ 29 วลี โดยมีวิธีประกอบโครงสร้างคือ คำนามสองพยางค์ AB + คำกริยาพยางค์เดียว B ตัวอย่างเช่น

$thv^{31}fv^{31}fv^{31}$	การคlobberะปุ๊กไฟ	$la^{31}u^{31}u^{31}$	หนุนหมอนรองมือ
กระปุ๊กไฟ ดึง		หมอนรองมือ หนุน	
$xa^{55}tʃhu^{31}tʃhu^{31}$	จาม	$u^{31}ze^{55}ze^{55}$	ฝนตก(จีนกลางพูดว่าตกฝน)
จาม ตี		ฝน ตก	
$xur^{55}thv^{31}thv^{31}$	เรือ	$ʃo^{31}py^{31}py^{31}$	ตกกระ
เรือ ตี		กระ ขึ้น	

วลีในโครงสร้าง “กรรม+กริยา” ที่มีรูปแบบเสียง ABA มีจำนวนเพียง 18 วลี วิธีประกอบโครงสร้างคือ คำนามสองพยางค์ AB + คำกริยาพยางค์เดียว A ตัวอย่างเช่น

$u^{33}xe^{33}u^{33}$	เปิดประตู	$py^{33}sy^{33}py^{33}$	พัดใบพัด
ประตู เปิด		ใบพัด พัด	
$la^{31}xo^{33}la^{31}$	สวมจอบจีน	$ze^{55}sa^{33}ze^{55}$	ฝนตกปรอยๆ
จอบจีน สวม		ฝน ปรอยๆ ตก	

วลีในโครงสร้าง“กรรม+กริยา”ที่มีรูปแบบเสียง AAA มีจำนวนน้อยที่สุด มีจำนวนเพียง 5 วลี วิธีประกอบโครงสร้างคือ คำนามสองพยางค์AA + คำกริยาพยางค์เดียว A เช่น

tsho³¹tsho³¹tsho³¹ ทายปริศนาทาย
ปริศนาคำ ทาย

2. ลักษณะเด่นด้านความหมายของวลีในโครงสร้าง “กรรม+กริยา” ที่มีรูปแบบเหมือนกัน จากการศึกษานวลิในโครงสร้าง “กรรม+กริยา” ที่มีรูปแบบเหมือนกันในภาษาล้านนาหาวหนิ จำนวน 110 วลี พบว่าความหมายของบทกรรมที่อยู่ในของโครงสร้างของวลีดังกล่าวสามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่

2.1 จากการศึกษาความหมายของบทกรรมที่อยู่ในวลีโครงสร้าง “กรรม+กริยา” จำนวน 110 ประโยค พบว่าบทกรรมที่มีความหมายถูกกระทำ มีทั้งหมด 46 ประโยค เช่น

pha ³¹ no ³³ no ³³	ใส่รองเท้า	yo ³¹ tsho ³¹ tsho ³¹	สวมหมวก
รองเท้า ใส่		หมวก สวม	
phi ⁵⁵ ci ³¹ ci ³¹	ติดกระดุม	u ³¹ ti ⁵⁵ ti ⁵⁵	สวมผ้าคลุมหัว
กระดุม ติด		คลุมหัว สวม	

2.2 จากการศึกษาความหมายของบทกรรมที่อยู่ในวลีโครงสร้าง “กรรม+กริยา” จำนวน 110 ประโยค พบว่าบทกรรมที่มีความหมายผลลัพธ์ มีทั้งหมด 37 ประโยค เช่น

tshu ⁵⁵ phe ³¹ phe ³¹	ถักผมเปีย	u ³¹ tʃhe ⁵⁵ tʃhe ⁵⁵	ดองผักดอง
ผมเปีย ถัก		ผักดอง ดอง	
nuu ⁵⁵ py ³¹ py ³¹	ทำเต้าซี่	a ³¹ pa ³¹ pa ³¹	ทำปาปา
เต้าซี่ ทำ		ปาปา ทำ	
tʃe ⁵⁵ le ⁵⁵ le ⁵⁵	นวดบัวลอย	tʃhe ⁵⁵ thu ³¹ thu ³¹	ตำข้าว
บัวลอย นวด		ข้าว ตำ ตำ	
la ³¹ tshu ³¹ tshu ³¹	สวมถุงมือ	ma ³³ khə ⁵⁵ khə ⁵⁵	สวมแว่นตา
ถุงมือ สวม		แว่นตา สวม	

โดยทั่วไปขอบเขตของบทกรรมที่มีความหมายผลลัพธ์และบทกรรมที่มีความหมายถูกกระทำมักจะทับซ้อนกัน เนื่องจากในภาษาล้านนาหาวหนิมีการลำดับเรียงภาษาในลักษณะ SOV บทกรรมจะอยู่ตำแหน่งหน้ากริยา เช่น “ข้าว” ซึ่งสามารถเป็นได้ทั้งความหมายผลลัพธ์และความหมายของการถูกกระทำ ดังนั้นเมื่อพิจารณาความหมายที่เป็นผลลัพธ์จะมีการเจาะจงเป้าหมายมากกว่าบทกรรมที่มีความหมายถูกกระทำ

2.3 จากการศึกษาความหมายของบทกรรมที่อยู่ในวลีโครงสร้าง “กรรม+กริยา” จำนวน 110 ประโยค พบว่าบทกรรมที่มีความหมายเป็นเครื่องมือ มีทั้งหมด 27 เช่น

nv ³¹ tshe ³¹ tshe ³¹	ไถดิน	py ⁵⁵ khə ³¹ khə ³¹	กางร่ม
คันไถ คันไถ		ร่ม กาง	
thv ³¹ fy ³ fy ³¹	การคlobberะบุกไฟ	v ⁵⁵ tʃi ³³ tʃi ³³	แกว่งชิงช้า
ขวดเหล้า คlobber		ชิงช้า แกว่ง	

สิ่งที่ควรสังเกตคือ บทกรรมของวลีที่อยู่ในโครงสร้าง “กรรม+กริยา” ที่มีรูปแบบไม่เหมือนกันจะเพิ่มบทคำเสริมของเครื่องมือหลังคำนามที่เป็นเครื่องมือ ne³³ ให้ความหมายตรงกับในภาษาจีนที่แปลว่า “ใช้ เอา” ซึ่งไวยากรณ์ทั่วไปจะจำกัดให้เป็นบทขยายบทกริยา เช่น su⁵⁵tsu⁵⁵ (ขวาน) ʋo³³ (บทคำเสริม) (บทคำเสริมของเครื่องมือ) mi³¹tsɔ³¹ (ฟัน) tɕ³³ (ตัด) “ใช้ขวานตัดฟัน” แต่ในบทกรรมของวลีที่อยู่ในโครงสร้าง “กรรม+กริยา” ที่มีรูปแบบเหมือนกัน หลังคำนามที่เป็นเครื่องมือไม่จำเป็นต้องเพิ่มบทคำเสริมของเครื่องมือประสมแล้วเหมือนกับบทกรรมที่เป็นเครื่องมือในภาษาจีนที่ว่า “กินถ้วยใบ py³³sy³³ (พัต(คำนาม)) sy³³ (พัต(คำกริยา)) “พัตใบพัต” คำนามที่เป็นเครื่องมือไม่จำเป็นต้องเพิ่มบทคำเสริมของเครื่องมือ ne³³ “ใช้ เอา”

3. ลักษณะเด่นด้านไวยากรณ์ของวลีในโครงสร้าง “กรรม+กริยา” ที่มีรูปแบบเหมือนกัน

3.1 จากการวิเคราะห์ลักษณะบทกรรมที่อยู่ในวลีโครงสร้าง “กรรม+กริยา” ที่มีรูปแบบเหมือนกัน คำนามที่ใช้ของบทกรรมดังกล่าวสามารถแบ่งเป็น “คำนามแท้” และ “คำนามลวง”³ “คำนามแท้” หมายถึง บทกรรมที่ทำหน้าที่เป็นคำนามซึ่งใช้ได้โดยอิสระ ส่วน “คำนามลวง” หมายถึงบทกรรมที่เติมที่ไม่ใช่คำนาม กล่าวคือ การใช้คำกริยาหรือกริยาวลีมาใช้ทำหน้าที่เป็นคำนามชั่วคราวในกรรมกริยาวลีที่มีรูปแบบเหมือนกัน

จากการศึกษาพบว่าบทกรรมที่เป็น “คำนามแท้” มีทั้งหมด 61 ประโยค ยกตัวอย่างเช่น

ŋa ³³ ci ³¹ ci ³¹	ออกกล้วย	ɔ ³¹ ci ³¹ ci ³¹	ออกผล
กล้วย ออก		ผล ออก	
u ³³ xu ³¹ xu ³¹	รมควัน	tɕ ³³ mu ⁵⁵ mu ⁵⁵	ตั้งชื่อ
ควัน รม		ชื่อ ตั้ง	

จากการศึกษาพบว่าบทกรรมที่เป็น “คำนามลวง” มีทั้งหมด 49 ประโยค ยกตัวอย่างเช่น

v ³¹ tɕ ³³	tɕ ³³	ดำนาน	tɕ ³³ ti ³¹	ti ³¹	พาดข้าว
(หัว+ปัก=กล้าอ่อน)	ปัก		(ข้าว+พาด+พาด=พาดข้าว)	พาด	
v ³¹ tu ³¹ tu ³¹	คุกเข่าก้มหัวคำนับ		ʋo ³¹ pa ³¹ pa ³¹		พบบนที่นอน
(แหง+ทก=คุกเข่าก้มหัวคำนับ) เคาะ			(หลับ+พุบ=พุบหลับ) พุบ		

โครงสร้างบทกรรมกริยาประเภทนี้ สามารถใช้เพียงคำประสมรูปแบบกรรมกริยาเพื่อแสดง ความหมาย และสามารถเพิ่มบทกริยารูปแบบเหมือนกันหลังคำประสมกรรมกริยา ประกอบเป็นกรรมกริยาวลีที่รูปแบบเหมือนกันเพื่อบ่งบอก แต่ ในด้านความหมายไม่มีความแตกต่างกัน เช่น tu⁵⁵zɔ³³ มีความหมายว่าว่ายนํ้า และ tu⁵⁵zɔ³³zɔ³³ ก็มีความหมายว่า “ว่ายนํ้า” เช่นกันแต่เจ้าของภาษามักนิยมใช้แบบหลังมากกว่า

3.2 ที่มาของคำกริยาของวลีที่อยู่ในโครงสร้าง “กรรม+กริยา” ที่มีรูปแบบเหมือนกัน ซึ่งมีทั้ง

³ Zhu Yan Hua.(ฉบับที่ 3 2013).คุณสมบัติและกลไกการพัฒนาของกรรมกริยาวลีรูปแบบเหมือนกันในภาษาจไห่หัว.วารสารชาติพันธุ์จีน.

คำกริยา และคำนาม จากการศึกษาพบว่าคำนามมีมากที่สุด ดังตัวอย่างด้านล่างต่อไปนี้

3.2.1 บทกรรมที่เป็นคำกริยา มีจำนวน 38 วลี เช่น

to ³¹ pe ^{31/33}	pe ³¹ ขาง่อย	v ³¹ ti ⁵⁵	ti ⁵⁵	สวมผ้าคลุมหัว
(คำเสริม+ง่อย=คนง่อย) ง่อย		(หัว+คร่อม=คลุมหัว) คร่อม		
ur ⁵⁵ phv ⁵⁵	phv ⁵⁵ ผสมน้ำขุ่น	to ³³ pa ³³ pa ³³		ทำลายพื้นที่นา
(น้ำ+ผสม=น้ำขุ่น)ผสม		นา_เสีย_เสีย		
se ⁵⁵ fv ³³	fv ³³ สลับลำดับ	ʃo ³¹ pv ⁵⁵ pv ⁵⁵		ไขมัน
หมุนกลับกลับ		เนื้อ_มัน_มัน		

3.2.2 บทกรรมที่เป็นคำนาม มีจำนวน 72 วลี เช่น

o ⁵⁵ no ⁵⁵ no ⁵⁵	ป่วย	o ³¹ tchi ³¹	tchi ³¹	ถ่ายอุจจาระ
คำเสริมป่วย(นาม)ป่วย(กริยา)		คำเสริมอุจจาระถ่าย		
u ³¹ ʒe ⁵⁵ ʒe ⁵⁵	ฝนตก	u ³¹ tʃi ³¹ tʃi ³¹		ฟ้าร้อง
ฟ้า_ฝน_ตก		ฟ้า_ระเบิด_ตี		

3.3 จากการศึกษาพบว่าบทกรรมจะมีการเลือกคำกริยาไม่เหมือนกัน มีบทกรรมบางตัวในโครงสร้าง “กรรม+กริยา” ที่ใช้คำกริยาที่มีรูปแบบเหมือนกับบทกรรม แต่มีคำกริยาบางตัวมีทางเลือกได้หลายอย่าง ซึ่งนอกจากเป็นคำกริยาที่มีรูปแบบเหมือนกันแล้วยังสามารถใช้คำกริยาตัวอื่นได้อีกด้วย กรณีที่ใช้คำกริยาที่มีรูปแบบเหมือนกับบทกรรม เช่น

yo ³¹ tsho ³¹ tsho ³¹	สวมหมวก	mo ⁵⁵ no ⁵⁵ no ⁵⁵	เป็นผลเป็น
หมวก หมวก		ผลเป็น ขึ้น	
na ³³ pv ³¹ pv ³¹	ตกกระ	tshɿ ³¹ ci ³¹ ci ³¹	เป็นหูด
กระ ขึ้น		หูด ขึ้น	

“สวมหมวก” “เป็นผลเป็น” “ตกกระ” “เป็นหูด” คำกริยาเหล่านี้ของวลีในโครงสร้าง “กรรม+กริยา” จะต้องเป็นเสียงเดียวกับตัวสุดท้ายของกรรมเท่านั้น ต่อไปนี้เป็นคำกริยาที่สามารถเลือกใช้ได้ เช่น

pha ³¹ no ³³ no ³³	ใส่รองเท้า	pha ³¹ no ³³ ntu ³¹	ใส่รองเท้า
รองเท้า ใส่		รองเท้า ใส่	
o ⁵⁵ ne ³³ ne ³³	แตกหน่อ	o ⁵⁵ ne ³³ ty ³³	แตกหน่อ
ต้นกล้า งอก		ต้นกล้า ออก	

2. ลักษณะพิเศษและความสัมพันธ์ในการประกอบวลีที่อยู่ในโครงสร้าง “กรรม+กริยา” ที่มีรูปแบบเหมือนกัน จากการศึกษาโครงสร้างบทกรรมและความสัมพันธ์ในการประกอบวลีที่อยู่ในโครงสร้าง “กรรม+กริยา” ที่มีรูปแบบเหมือนกัน ในภาษาฮานีทาวหนีสามารถแบ่งเป็นสองประเภท คือ แบบที่ติดแน่น และแบบไม่ติดแน่น

1. กรรมกริยาวลีที่มีรูปแบบเหมือนกันแบบติดแน่นมีลักษณะพิเศษดังนี้

1.1 บทกรรมโดยทั่วไปประกอบจากคำพื้นฐาน คำพื้นฐานมีทั้งคำเดิมที่มีอยู่แล้ว และรวมถึงคำยืมด้วย บทกรรมที่ใช้คำเดิมที่มีอยู่แล้ว เช่น

o ⁵⁵ tʃi ³³ tʃi ³³	หนชิงช้า	o ³¹ no ³¹	no ³¹	พักผ่อน
---	----------	----------------------------------	------------------	---------

ชิงช้า โหน	พักผ่อน พักผ่อน
ว ⁵⁵ no ⁵⁵ no ⁵⁵ ป่วย	yo ³¹ ka ³³ ka ³³ ทनाव
ป่วย(นาม) ป่วย(กริยา)	ทनाव ออก

ในคำพื้นฐานลักษณะนี้ บางพยางค์สามารถใช้ได้โดยลำพัง อีกพยางค์จะไม่สามารถใช้ได้เพียงลำพัง เช่น ใน ว⁵⁵tʃɿ³³tʃɿ³³ “โหนชิงช้า” ɿ⁵⁵tʃɿ³³ หมายถึง ชิงช้า ɿ⁵⁵ หรือ tʃɿ³³ ไม่มีความหมาย ไม่สามารถทำหน้าที่เป็นองค์ประกอบของประโยคได้เพียงลำพัง

นอกจากนี้ คำยืมส่วนใหญ่เป็นคำทับศัพท์ ดังนั้น เมื่อนำคำยืมใดมาใช้ในภาษาทวายแล้วไม่ว่าจะมีพยางค์ก็ถือเป็นคำพื้นฐานทั้งสิ้น เช่น

tʃhaj ⁵⁵ ko ³³ tʃhaj ⁵⁵	ร้องเพลง
ร้องเพลง ร้อง	

1.2 คำกริยามีรูปแบบการติดแน่นกับบทกรรม เมื่อแยกจากกรรมแล้วไม่มีบทบาทใดในไวยากรณ์ได้ มีลักษณะเด่นแบบชั่วคราวกล่าวคือ 1. การใช้คำกริยา ɿ⁵⁵ การพึ่งพาบทกรรม tʃɿ³¹ɿ⁵⁵ɿ⁵⁵ กัน คำกริยาที่ใช้ก็ไม่เห: tʃɿ³¹ɿ⁵⁵ เช่น คำว่า “สวม” yo³¹tʃo³¹tʃo³¹ “สวมหมวก” จะต้องใช้ “tʃo³¹ ตามรูปแบบเหมือนกันกับบทกรรมในคำว่า “yo³¹tʃo³¹ แต่ในวลีที่ว่า “สวม la³¹to³¹to³¹ จะต้องใช้ “ส na³³py³¹py³¹ แบบเหมือนกันกับบทกรรมในคำว่า “กั pha³¹no³³no³³ 1 2. เมื่อคำกริยาแยกจากบทกรรมจะไม่สามารถทำหน้าที่ได้เพียงลำพัง และจะไม่มี ความหมาย ในกรรมกริยาวลีที่รูปแบบเหมือนกันแบบติดแน่น ความหมายของคำกริยาจะถูกกำหนดโดยบทกรรม เมื่อแยกจากกรรมแล้วจะไม่สามารถทำหน้าที่ได้เพียงลำพัง จะไม่มีบทบาทใดในโครงสร้าง และจะไม่มี ความหมาย มีคุณสมบัติทางไวยากรณ์เพียงชั่วคราวเท่านั้น เช่น คำว่า “ผิว” ในวลี “ผิวปาก” จะใช้กับคำว่า “ลม” ได้เท่านั้น เมื่อแยกกันแล้วจะไม่สามารถใช้ได้ลำพัง กรรมกริยาวลีที่รูปแบบเหมือนกันแบบติดแน่นลักษณะนี้ยังมีอีกหลายตัวอย่าง เช่น

กระ	ขึ้น	ตกรกระ	ใส่รองเท้า
py ⁵⁵ kho ³¹ kho ³¹		กางร่ม	รองเท้า ใส่
ร่มกาง			ว ⁵⁵ tʃɿ ³¹ tʃɿ ³¹ ออกฝืน
			ฝืน ออก

2. กรรมกริยาวลีที่รูปแบบเหมือนกันแบบไม่ติดแน่นมีลักษณะพิเศษดังนี้

2.1 บทกรรมทั่วไปคือประสมจากการประกบกันและคำประสมจากการเพิ่มคำ คำประสมจากการประกบกันมีสามแบบหลักๆคือ แบบกรรมกริยา แบบประธานกริยา และแบบขยายและถูกขยาย คำประสมแบบกรรมกริยาเป็นแบบที่พบบ่อยที่สุด เช่น

khui ⁵⁵ nu ³¹ nu ³¹	การเล่นไม้โลกเด็ก	ur ⁵⁵ phy ⁵⁵ phy ⁵⁵	ผสมน้ำขุ่น
(เท้า+ย่า=ไม้โลกเด็ก) ย่า		(น้ำ+ผสม=น้ำขุ่น)ผสม	

คำประสมแบบประธานกริยาทำหน้าที่เป็นกรรมก่อนข้างน้อย เช่น

la ³¹ xa ³³	xa ³³
-----------------------------------	------------------

จัดข้อ

(มือ+แข็ง=ข้อมือ) แข็ง

คำประสมแบบขยายและถูกขยายทำหน้าที่เป็นกรรม เช่น

ma³³pe³¹ pe³¹ ตาบอด
(ตา+บอด=ตาบอด) บอด

no³¹py³¹ py³¹ หูหนวก
(หู+หนวก=หูหนวก) หนวก

khuu⁵⁵lu⁵⁵ lu⁵⁵ รัดซา
(๑๖๖ ๖๖ ๖๖๖๖-๑๖๖ ๖๖ ๑๖๖)

2.2 คำกริยามีหน้าที่เด่นชัด ได้แก่ 1. คำกริยาเป็นองค์ประกอบของประโยคได้เพียงลำพัง เช่น คำกริยา

tsh³¹ “มัด” ในวลี tʃha³³tsh³¹tsh³¹ “มัดเงื่อน” เมื่ออยู่ในวลี xo⁵⁵ku³¹(ยุง) tsh³¹ ยึก) “ตบยุง” เป็นกริยาในบทกริยาได้เอง 2. การเลือกบทกรรมของคำกริยามีหลากหลาย ขึ้นอยู่กับความหมายของคำ สามารถเลือกคำนามหลากหลายมาใช้คู่กันได้ ไม่จำเป็นต้องใช้เฉพาะคำนามที่รูปแบบเหมือนกันเท่านั้น เช่น คำกริยา nu³¹ “ย่า” ใน khuu⁵⁵nu³¹nu³¹ “การเล่นไม้โลกเอก” ต้องใช้ร่วมกับคำนามอื่นตามความเหมาะสม เช่น “ย่าข้าว” tʃhe⁵⁵ci³¹ (ข้าว) nu³¹ “ย่า” 3. ระหว่างกริยาและกรรมสามารถแทรกส่วนประกอบอื่นๆได้ กล่าวคือ ระหว่างกริยาและกรรมแทรกคำกริยานุเคราะห์ tche³¹ “เป็น” เช่น

o³¹sa⁵⁵khuu⁵⁵nu³¹tche³¹nu³¹mo³¹? ใครเล่นไม้โลกเอกเป็นบ้าง
ใคร ไม้โลกเอก เป็น ย่า (คำเสริม)

อภิปรายผล

กริยาในกรรมกริยาวลีที่รูปแบบเหมือนกันแบบติดแน่นมีลักษณะแบบติดแน่น และลักษณะแบบชั่วคราว มีหน้าที่เป็นบทกริยา จำเป็นสำหรับกรรมกริยาวลี ความหมายในกรรมกริยาวลีภาษาฮานีหาวหนี่จะมีความหมายที่เฉพาะเจาะจงเมื่ออยู่ในวลี แต่เมื่อใช้เดี่ยวจะไม่มีหมายใดๆ ดังคำกล่าวของ Dai Qing Xia (2009) ที่ว่า “ มีความหมายเมื่ออยู่ในประโยค ไร้ความหมายเมื่อแยกจากประโยค ” ผลอภิปรายดังกล่าวเกิดจากการที่ภาษาถิ่นหาวหนี่มีต้นตระกูลภาษามาจากภาษาฮานี(อาซา) ทำให้มีความพิเศษเรื่องเสียง ความหมาย ส่วนโครงสร้างไม่แตกต่างไปจากภาษาถิ่นอื่นๆในภาษาฮานีมากนัก ภาษาถิ่นหาวหนี่มีลักษณะเด่นคือกริยาในกรรมกริยาวลีที่รูปแบบเหมือนกันจะต้องมีส่วนหนึ่งของคำนามมาเป็นตัวช่วย จึงทำให้ภาษาถิ่นหาวหนี่ไม่จำเป็นต้องสร้างคำกริยาใหม่ขึ้น แต่คำกริยานั้นจะไม่สามารถใช้ได้โดยลำพังจะเกิดความหมายเป็นคำกริยาได้ก็ต่อเมื่ออยู่ในกรรมกริยาวลี ยังช่วยทำให้ออกเสียงได้คล่องจงและง่ายขึ้น

เอกสารอ้างอิง

Chen Qi Guang.(1998).*การสำรวจภาษา*.สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยชนชาติส่วนกลางปักกิ่ง.

Dai Qing Xia. (ฉบับเดือนธันวาคม 2009). *ลักษณะเด่นของกรรมกริยาวลีรูปแบบเหมือนกันในภาษาคะฉิ่น*. กลุ่มหนังสืองานวิจัยภาษาศาสตร์เล่มที่ 40.

Dai Qing Xia. (2012). *ไวยากรณ์อ้างอิงภาษาคะฉิ่น*. สำนักพิมพ์สังคมและวิทยาศาสตร์จีน.

Zhu Yan Hua. (ฉบับที่ 3 2013). *คุณสมบัติและกลไกการพัฒนาของกรรมกริยาวลีรูปแบบเหมือนกันในภาษาไจ้หว่า*.วารสารชาติพันธุ์จีน.

*บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการกองทุนทางสังคมศาสตร์แห่งชาติสาขาเยาวชน ในปี ค.ศ.2015

หัวข้อ “การศึกษาอ้างอิงไวยากรณ์ภาษาฮาหนีม่อเจียงไปหง” (5CY044)

本文系 2015 年国家社科基金青年项目“墨江白宏哈尼语参考语法研究”（15CY044）阶段性成果。

